

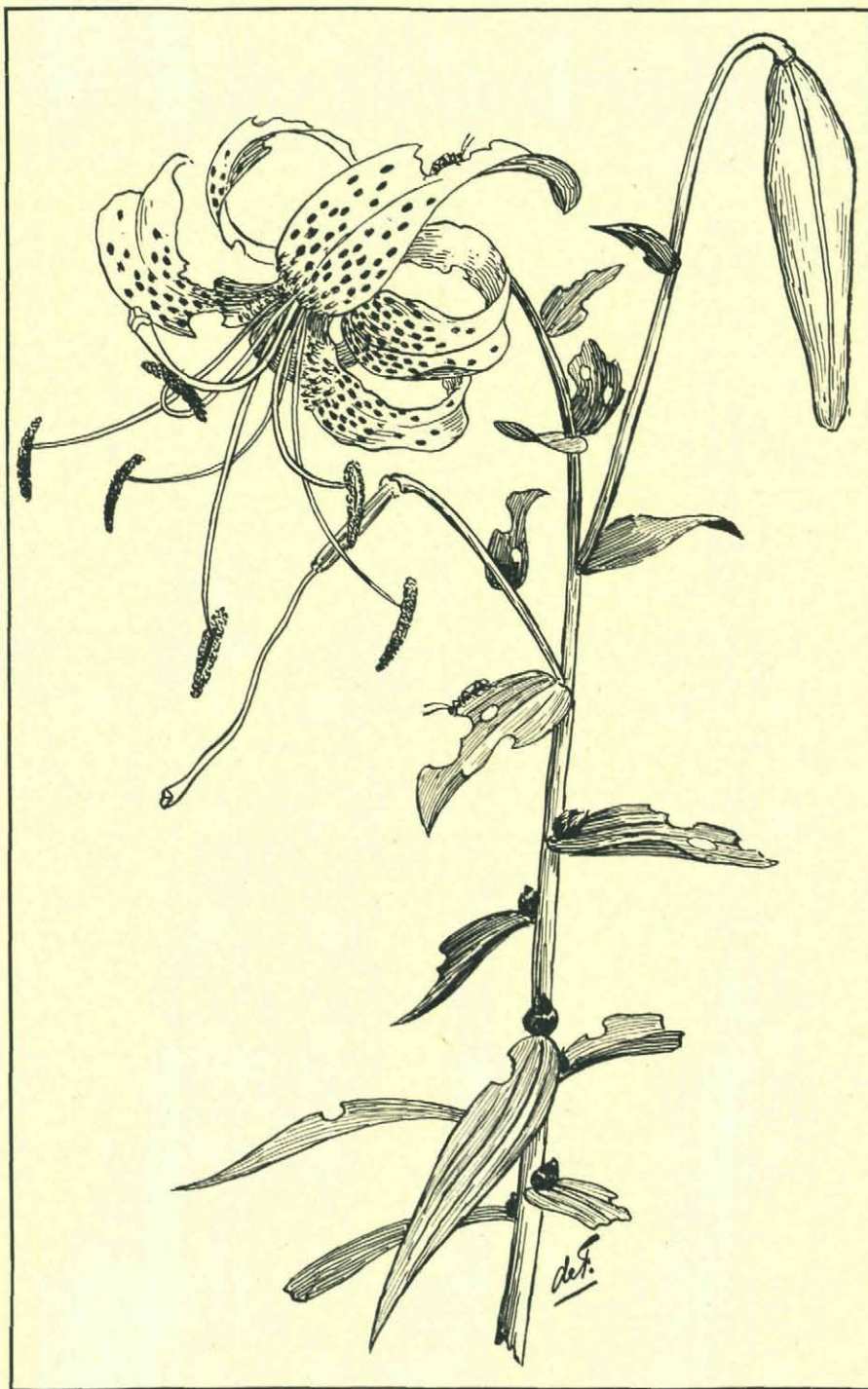
VIEZE GASTEN.

Het zag er niet fraai uit met m'n tijgerlelies. Het plekje, waar de bollen verleden najaar gezet waren, was niet bijster gunstig: vóór de timmerschuur, waar een leilinde voor staat. Zoo hadden de lelies maar een smalle kier open lucht boven zich, waar-doorheen de zon ze niet langer dan een uurtje in den ochtend kon koesteren. Dat was hun blijkbaar niet genoeg, want ze trokken schriel op en probeerden schuin onder de leilinde uit te schieten, om zodoende wat langer van de levenwekkende stralen der dagvorstin te kunnen genieten. Maar met al dat reikhalzen naar wat meer levenskracht, waren het uit de kracht gegroeide planten geworden met piekerige bladen.

Alsof deze ongunstige omstandigheden nog niet voldoende waren, scheen een insectenplaag nog op de arme tijgerlelies te zijn neergestreken. Tal van bladen waren aangevreten, sommige tot op de oksels, zoodat de stengels er steeds magerder en schrieler gingen uitzien.

Wie de boosdoeners waren, kon ik aanvankelijk niet uitmaken. Ik zag er slakjes op aan, die — dat wist ik van een mislukte sla-kweekerij — onder de klimopbladen op den grond bij de schutting in grooten getale te vinden waren en zeker bij nacht

en ontijde op maraude en roof uitgingen, om bij 't schemeren van den dag weer in hun vochtige schuilhoeken te verdwijnen. Echter zocht ik vergeefs naar het slijmerig spoor, dat zij toch hadden moeten achterlaten.

Het Lelichaantje op de Goudlelie.

Op een dag dat ik weer in verwijfeling neergehurkt zat bij de arme lelies, die zoo moedig den strijd om het bestaan strenden en er de sporen zoo duidelijk zichtbaar van droegen, zag ik tegen de onderzijde van een blad een hoopje viezigheid kleven.

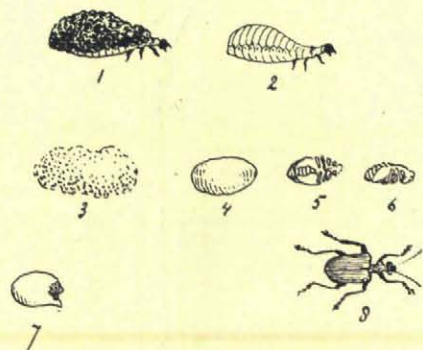
„A ha!“ dacht ik. „De bezoekers van hedennacht hebben hun visitekaartje achtergelaten! Laat ik nu naar jagersmanier trachten, uit de uitwerpselen af te leiden, wie het zijn geweest.“

Dus bekeek ik het viezigheidje aandachtiger. Van een slak kon 't niet zijn: die formeert een pijp-vormig iets en dit was korrelig. Van een vogel? Daar leek het 't meest op, ofschoon het de witte decoratie miste, die aan schier alle vogeluitwerpselen eigen is. En bo-

vendien, hoe zou zoo'n gebakje dan komen te kleven tegen de onderzijde van een blad? Als het er nu nog bovenop gelegen had!

Weer staarde ik het hoopje vuil aan. He, wat was dat? Zat er leven in? Warempel, er zat iets,

dat bewoog, onder de mest verstoken! Ik plukte het blaadje af — aan zoo'n kalen stengel kwam één minder er toch niet op aan — om het viezigheidje van dichterbij te kunnen bekijken. Voorzeker, daar had ik een van de boosdoeners te pakken. Na zich een poosje koest gehouden te hebben, kwam zijn zwarte kop nieuwsgierig onder het vuil uitkijken en geen onraad bespeurend, kwamen ook eenige zwarte pootjes in beweging (zie fig. 1^a) en schikte

De ontwikkeling van het Leliehaantje (*Criorceris lilli* Scop.).

het gore dier zich een weinig terecht. Daar moest ik meer van weten. Met een grasspriet verwijderde ik het vuil en daaronder vandaan kwam een glimmende, dikke larf, geel als ganzevet, ongetwijfeld een allersmakelijkst hapje voor musschen en andere liefhebbers van zulk wild (zie fig. 1^a). Het ontbloote dier voelde zich blijkbaar gegeneerd in zijn naaktheid: het trok zijn logge achterlijf samen en rekte het weer uit en gaf allerlei teekenen van onbehagen.

Een grondige inspectie over de planten bracht nu een heirleger van zulke vieze gasten aan het licht. Ik had die vuiltjes al wel vroeger zien zitten, maar ze als onschadelijk beschouwd, het aan den regen overlatend ze af te spoelen. Maar nu begreep ik, dat dit vuil zich niet zou laten afspoelen en meedoogenloos ging ik op jacht. Niet dat ik zoo graag dieren verdelg, maar het ging hier om het behoud van mijn planten, dus moest ik kiezen: zij of de larven, wie zullen gespaard worden?

Maar deze op zoo zonderlinge manier zich verstoppende gasten hadden toch ook mijn weetgierigheid gewekt, dus voerde ik er twee mede in gevangenschap. Als cel wees ik hun aan een bloempot, tot de helft met vochtig zand gevuld en overdekt met een glasruit. In het zand stak ik een paar bladen van de voedsterplanten, al ging het mij aan m'n hart, ze in hun armoede nog te moeten be-rooven. Daar bracht ik de gevangen larven bij en zij lieten het zich goed smaken, daar zij dagelijks een blad per hoofd voor hun rekening namen.

De eene larf had ik haar onsmakelijke bedekking gelaten, maar de andere was de met een grasspriet schoongemaakte. Natuurlijk interesseerde het mij, hoe deze zich gedragen zou. Zij begon met geweldig

te eten, en daar haar spijsverteering blijkbaar niet te wenschen overliet, bleven de gevolgen niet uit. Doch terwijl bij andere dieren het verteerde voedsel hun ontvalt — en nimmer toonen zij dat verlies te betreuren — bleek deze larf zeer behoudend van aard. De uitwerpselen bleven aan het achterlijf kleven en het nesthokje groeide meer en meer aan. Nu en dan maakte de larf samentrekkende, wurmende bewegingen met het achterlijf, dat geheel met een slijmerige laag bedekt was: daardoor gleden de keuteltjes van ring tot ring over haar rug naar voren tot bij den kop. Den volgenden ochtend zat zij weer lekker-tjes verstoken onder haar eigen vuil!

Gelukkig had ik mijn beide gevangenen niet lang in de kost: ik ving ze den 16^{en} Juli en den 19^{en} was er een verdwenen in den grond — het gaatje bij den voet van het in 't zand gestoken blad was te zien — en de ander taalde niet weer naar voedsel en had zich den volgenden ochtend ook verstopt in het zand. Zonderlinge instincten toch, waardoor deze dieren gedreven worden, om het vrije luchtleven prijs te geven en zich levend te gaan begraven. Wij vinden die dingen zoo gewoon, omdat wij ze dagelijks kunnen zien gebeuren, maar staan we hier eigenlijk niet voor onoplosbare raadsels?

Twaalf dagen lang liet ik mijn gasten met rust. Slechts verzuimde ik niet, het tweetal, waaraan zich het wonder der gedaanteverwisseling voltrokken ging, nu en dan behoorlijk te begieten, want een bloempot met zand onder glas, staande op een vensterbank, waar de zon vroolijk op schijnen kan, herbergt in minder dan geen tijd een kleine Sahara, waarin elke levenskiem sterven zou — ook deze. Toen er dan twaalf dagen verlopen waren, keerde ik den inhoud van mijn bloempot om op een oude krant en weldra vond ik tusschen het fijn uit gestreken zand twee kluitjes (fig. 1^a) waarin ik mijn beide gasten vermoedde. Het viel niet moeilijk, de zwak vastgekleefde zandkorrels los te wrijven en uit elk kluitje kwam een stevig wit viltig coconnetje te voorschijn (fig. 1^a). Een daarvan knipte ik voorzichtig met een borduurschaartje open en daarin lag kunstig opgevouwen een oranjegeel beestje, waaraan reeds een kop met oogen, pootjes en vliezige vleugeltjes om het gerimpeld achterlijf te onderscheiden waren (fig. 1^a en 6). In het coconnetje lag het zwarte chitine-huidje van den larvekop.

Het andere ongedeed gebleven coconnetje begroet ik weer twee vingerdikten diep in het vochtige zand in den bloempot, en dit levenszaad verzorgde ik, als moest er een plantje uit worden. Maar 't werd iets heel anders: den 19^{en} Augustus, juist een maand na het zich levend begraven van een der larven, kuierde in den bloempot een prachtig lakrood kevertje rond (fig. 1^a) met een zwart kopje, zwarte sprieten, zwarte pootjes en een zwart buikje.

Het leek schier onmogelijk, dat dit beestje opgevouwen had gezeten in coconnetje (fig. I^r), dat ik later uit het zand opdolf.

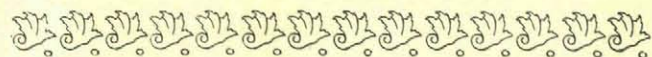
Ik had al vermoed, dat het hierop zou uitdraaien. Want m'n tijgerlelies hadden heel wat bezoek van soortgelijke roodgerokte kevertjes gehad, die zich nu als echte lekkerbekken bij voorkeur aan de bloembladen te goed deden (fig. II). Onbegrijpelijk, dat deze fijn aristocratisch uitgedoste bezoekers dezelfde waren, als de vieze gasten, die aanvankelijk op de lelies een onderkomen hadden gezocht. En wat misschien nog het verwonderlijkst is van alles: de gore larf heeft zich ontwikkeld tot een begaafd muzikant! Want wie zulk een rood kevertje aanvat en scherp toeluistert, wordt verrast door een fijn piepend geluid, dat aan het tsjiepen van een sabelsprinkhaan doet denken, maar het klinkt veel teerder en wie goed toekijkt, ziet dat het geluid veroorzaakt wordt door de onder de dekschilden verborgen vliezige achtervleugels, die worden telkens met een klein tipje uitgestoken en dan energiek naar binnen gehaald, waardoor zij strijken langs den kartelrand der dekschilden, die daardoor fijntjes gaan trillen.

Mijn kevertje in gevangenschap zal ik nu maar de vrijheid hergeven. Ik weet wat ik weten wil. En mocht er naderhand nog een of andere vraag oprijzen, dan zal ik voor de beantwoording althans geen gebrek hebben aan studie-materiaal, want ik ontdekte zoowaar al een vrouwelijk exemplaar, dat op een van de bloembladen van een tijgerlelie haar eieren afzette.

Hoe nu de officieele naam is van deze vieze gasten en wat daaruit kwam, weet ik niet: ik ben geen held in 't determineeren. Maar het kan me niet veel schelen ook: ik en mijn jongens weten nu de levensgeheimen van het roode piepkevertje, en wat voor mooie latijnsche naam het ook mag dragen, wij zullen het nooit anders noemen.

Bussum.

DE F.

DE DOORNAPPEL.

(*Datura Stramonium* L.).

Al hebben wij gelukkig in ons land niet zoo heel veel gifplanten, toch telt onze flora er eenige, waar rekening mede gehouden moet worden. Vooral de solaneeën zijn niet zuiver op de graat, en een drietal leden dezer familie, nl. de belladonna, het bilzenkruid en de doornappel bevatten stoffen, zóo schadelijk voor het menschelijk lichaam, dat het gebruik de schromelijkste gevolgen na zich kan slepen. Nu heeft men gelukkig al bijzonder weinig

kans door de belladonna vergiftigd te worden; want deze fraaie solanee is een onzer zeldzaamste boschplanten. Algemeener zijn het bilzenkruid en de doornappel. Vooral den laatsten kan men nog wel eens een enkelen keer aantreffen op of bij mesthoopen, in tuinen, op bouwland, enz. en daarom is het gevaar, dat kinderen door deze gevaarlijke nachtschade vergiftigd kunnen worden, niet geheel imaginair. Vooral niet, omdat de vruchten van deze plant een zeer verleidelijken vorm hebben: zij gelijken nl., zooals men op de tweede afbeelding zien kan, veel op paardenkastanjes en ieder weet, dat schooljongens daar eenvoudig dol op zijn. Daarom zou een kind een loosvrucht van den dolappel stellig afplukken en meenemen, misschien proeven, en daardoor ontegenzeggelijk gevaar lopen vergiftigd te worden. Om nu het signalement van deze hoogst vergiftige solanee wat meer te verspreiden en ook, omdat deze plant bij mij een opmerkelijke afwijking vertoont heeft, heb ik de vrijheid genomen den lezers van dit tijdschrift er iets meer over mede te deelen.

Wie dan een exemplaar van den doornappel wil vinden, moet in Juli of Augustus zoeken op ruige plaatsen, dicht bij mesthoopen, op bouwland, in tuinen, enz. De plant valt vrij spoedig in het oog, doordat zij een vrij belangrijke grootte kan verkrijgen (tot 1 M.) en bloeit met fraaie, groote, witte, trompetvormige bloemen. Wie haar wat nader bekijkt, wordt dadelijk getroffen door den eigen aardigen vorm der blauw-groene bladen. „Ik heb die bladen meer gezien,” denkt de beschouwer onwillekeurig. En werkelijk gelijken zij bijzonder veel op die van den alom. voorkomenden en ook op dezelfde plaatsen groeienden ganzervoet. De bloemen zijn bijzonder fraai. De lange, trompetvormige bloemkroon is éénbladig: vijflobbig; de kelk bestaat ook uit slechts één enkel blad, is eenigszins opgeblazen en wie goed toeziet bemerkt, dat zij feitelijk bestaat uit een met de bloemkroon afvallend gedeelte en een kleiner, kom-vormig deel, dat onder aan de vrucht blijft zitten. De vijf lange meeldraden zijn gedeeltelijk met de kroonbuis vergroeid en zóo geplaatst, dat er bij deze plant zeer gemakkelijk zelfbestuiving kan plaats vinden.

Wat de plaats der bloemen betreft, gewoonlijk vindt men deze in den „mik,” gevormd, door twee takken. Zij zijn dus zoogenaamd gaffelstandig en verschillen daardoor vrij wat in ouderdom. Want al

